

**ЛЯДНОВА ОЛЕКСАНДРА ОЛЕКСАНДРІВНА,
МЕДВЕДЧУК ТЕТЯНА ЮРІІВНА**

Національний університет «Одеська юридична академія»

**МІСЦЕ ПРАВ ЛЮДИНИ
В ПОЛІТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

Актуальність цієї теми полягає в тому, що багато людей у всьому світі не мають елементарних прав і свобод. Тому важливим є впровадження засобів регулювання і захисту цих прав для всіх нас, особливо для тих, хто може зіткнутися з насильством, зневагою та ізоляцією. Саме сприяння та захист прав людини в усьому світі є одним із пріоритетів для Європейського Союзу.

Політика ЄС ґрунтується на узгоджених рамках та стандартах, які відображають переконання, що права людини та демократія є загальними цінностями, які підтримують усі члени ООН. Союз працює над універсальною ратифікацією та імплементацією всіх основних міжнародних документів з прав людини. Європейська комісія, виконавчий орган Європейського Союзу, бере активну участь у міжнародних форумах з прав людини, таких як Комісія ООН з прав людини, підготовка Всесвітньої конференції проти расизму та Спеціальна сесія Генеральної Асамблеї ООН з питань дітей.

Європейський Союз має в своєму розпорядженні широкий спектр повноважень, які дають йому можливість забезпечити дію цих стандартів. У певних сферах політики ЄС має компетенцію вживати заходів за виключенням держав-членів; в інших сферах, де ЄС поділяє компетенцію, держави-члени поступово відмовляються від можливості діяти незалежно відповідно до законодавства ЄС. Європейський Союз володіє режимом прав людини, який дозволяє враховувати права людини під час законодавчого процесу, а також дозволяє Суду ЄС перевіряти відповідність після ухвалення законодавства.

Як відомо, ЄС є міждержавною організацією, що створена на основі міжнародного договору, а діяльність якої головним чином спрямована на співробітництво у економічній та соціальній сферах. Зокрема у самому Договорі про ЄС були передбачені «умови вступу».

Країни, які мають намір вступити до ЄС, повинні відповідати Копенгагенським критеріям, складовою яких є можливість держави забезпечити стабільність інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, повагу права людини і захист меншин. Тобто, потенційні члени ЄС, окрім конституційного закріплення принципів демократії та верховенства права,

мають фактично гарантувати демократичні свободи, включаючи політичний плюралізм, свободу слова і свободу совісті.

Всі держави-члени зобов'язані заохочувати та захищати права людини та основні свободи, як зазначено в Статуті Організації Об'єднаних Націй та викладеному у Загальній декларації прав людини, Міжнародних пактах про права людини та інших відповідних документах з прав людини.

Усі держави-члени ЄС є учасниками більшості «основних» договорів з прав людини, розроблених під егідою ООН: Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права, Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Конвенція проти Катування та інші жорстокі, нелюдські або такі, що принижують гідність, види поводження чи покарання та Конвенція про права дитини, Конвенцію про права людей з інвалідністю.

Загальна декларація прав людини вважається найавторитетнішим нормативним документом у галузі прав людини, хоча у неї немає такого ефективного механізму забезпечення дотримання положень, як у Європейській конвенції з прав людини. Багато змін, мають відношення до свобод і прав етнічних і релігійних меншин, або усунення нерівності у зверненні між різними політичними групами [1].

Щодо Договору про Євросоюз, він містить статтю 2, яка зазначає, що Союз заснований на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, правової держави та дотримання прав людини, включаючи права осіб, що належать до меншин. Ці цінності є спільними для держав-членів у рамках суспільства, що характеризується плюралізмом, недискримінацією, толерантністю, справедливістю, солідарністю та рівністю жінок і чоловіків [2].

Хартія ЄС про основні права має особливий статус у сфері регулювання політики ЄС у сфері прав людини. Вона включає в себе лист прав і свобод, які належать кожній особі, яка проживає в країні – члені ЄС. Хартію ЄС було створено для того, щоб забезпечити узгодженість і ясність прав, встановлених у різний час і по-різному в окремих країнах – членах ЄС [3].

Основні цілі та заходи щодо сприяння захисту прав людини в рамках Спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС викладені в Плані дій ЄС з прав людини та демократії на 2020–2024 роки.

Новий план дій виділяє п'ять основних пріоритетних напрямів дій:

I. Захист і розширення прав і можливостей осіб.

II. Побудова стійких, інклюзивних та демократичних суспільств.

III. Сприяння глобальній системі прав людини та демократії.

IV. Нові технології: використання можливостей і вирішення проблем.

V. Спільна робота.

Найважливішою метою цього плану є те, що він спрямований на підвищення узгодженості та ліквідацію розривів між сферами внутрішньої та зовнішньої політики. ЄС активізує зусилля щодо інтеграції захисту прав людини, демократії та верховенства права в усі сфери зовнішньої діяльності [4].

Таким чином, вирішуючи конкретні проблеми та ставлячи конкретні питання щодо прав людини та окремих випадків, Європейський Союз прагне досягти постійного покращення захисту прав людини в конкретній країні. Він також приділяє особливу увагу інтеграції прав людини у всі політичні заходи ЄС, зокрема в миротворчі місії ЄС. Крім того, представництва Європейський Союз регулярно готують звіти про ситуацію з правами людини у своїй країні перебування, що дозволяє ЄС та його державам-членам точно оцінити ситуацію на місцях та коригувати свої стратегії для просування прав людини там.

Список використаних джерел

1. Загальна декларація прав людини: Декларація від 10.12.1948. Організація Об'єднаних Націй. № 995_015. 1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
2. Договір про Європейський Союз: Договір від 07.02.1992. Європейський Союз. № 994_029. 1992. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029#Text
3. Хартія основних прав Європейського Союзу: Хартія від 07.12.2000. Європейський Союз. № 994_524. 2000. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text
4. EU Action Plan on Human Rights and Democracy 2020-2024. JOINT COMMUNICATION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL. 25.3.2020. Brussels. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020JC0005&from=EN>

Науковий керівник: к.ю.н., професор, професор кафедри Сурілова О. О.